

KIEVAIDIK

PAUL GAUGUIN.

TAHITI TUDRUK.

E. Noorsoo Karskusliidu tegevusest.

Alates 10. sept. on liidu ametis noorsookarskustöö instruktor **Fr. Olup**. Ja kuni jõuluni kavatab instruktor instrueerimisreise teha kõikidesse suurematesse noorsooühingutesse, eriti aga külastada keskkoole. Liidu esimeheks **Fr. Olupi** asemele valiti **P. Vihalem**.

Jouluvaheajal liit korraldab Tartus laiaulatusliku noorsootegelaste kursuse, noorsooliikumise näituse ja üleriikliku noorsoo maleturniiri. Näitusel on ette nähtud ka üksikute noorsooühingute esinemine (näit. tegevusvahendid, kroonikad, fotod, tabelid tegevusest jne.), misjaoks ühinguil tuleks hakata varakult ettevalmistusi tegema.

Eesti Noorsoo Karskusliidu IV suvipäevist Viljandis.

E. N. K. IV noorsoo suvipäevad toimusid seekordselt Viljandis 13.—15. juunini 1931. a. Osavõtjaks registreerus 397 noort üle maa, kes ka viimseni olid kohal. Suvipäevil viibisid väliskülalistena Soomest Helsingi karskete üliõpilaste esindajana hr. S. Virtanen, Turu karskete üliõpilaste esindajaina prl. Ally Aru, O. Palin, J. Hellman ja külalistena Soome kirjanikud pr. ja hr. Rautalad. Lätit edustasid Läti üliõpilaste Karskusringi õppurite sektsiooni „Saulzars“ esindajatena prl. A. Kerno ja hr. J. Ssmits.

Suvipäevad avati 13. juuni õhtul Viljandi Eesti Hariduse Seltsi tütarlaste gümnaasiumi saalis. Proloogina kandis ülopil. P. Vihalem ette M. Underi „Noorte laulu“, mille järele liidu esimees üliõpil. Fr. Olup tervitas kõiki suvipäevist osavõtjaid. Suvipäevad avas Viljandi linnapää hr. August Maramaa. Pikema peokõnega — „Noorus ja karskus“ — esines koolinõunik hr. M. Roots.

Pääle hulgaliste suuliste tervituste saabus telegrammi ja kirjateel tervitusi Viljandi maavalitsuse esimehelt ja haridusosakonna juhatajalt H. Laurilt, Eesti Õpetajate Liidult, prof. M. J. Eisenilt, Dr. O. Kaldalt Londonist ja P. Tuoviselt Soomest ja muilt.

Avaaktust sisustasid pääle mainitu veel hulk muusikalisi ettekandeid õpilaste endi poolt. Eeskavale järgnes seltskondlik osa tantsu, ühislaulu ja -mänguga, kus lähemalt tutvuti üksteisega.

Enne avaaktust kell 11 tutvustati osavõtjaid Viljandi linna vaatamisväärsete, ajalooliste kohtadega, mida huvitavaks tegid hr. A. Vestrën-Dolli asjalikud seletused.

Pühapäev, 14. juuni, algas rongikäiguga kell 10 läbi linna Viljandi maakonna gümnn. spordiväljale, kus kell 11 algasid Eesti Noorsoo Karskusliidu korraldat I üleriiklikud noorte spordivõistlused (tagajärjed vt. lhk. 48).

Enne I töökoosoleku algust Viljandi E. H. S. Tütarl. gümnn. saalis, pildistati suvipäevist osavõtjaid. Mainitud töökoosolekul esinesid ettekannetega mag. A. Anni, käsitledes „Noorsoo ülesandeid meie tänapäeva ühiskonnas ja vaimuses“ ja õpet. J. Muinaste, kes pääle oma erilise küsimuse „Noorsoo eetilise eneserelvastuse vajalikkusest“, käsitles adv. J. Sutti teemi „Noorsoo sotsiaalse aatetliku kujunemissuundadest“, kuna referent ise ei saand ametikohuste täitmise tõttu ilmuda.

Eriti hästi õnnestus elamusterikas Noorte kunstiohtu kell 20 Vilj. E. H. S. tütarl. gümnn. avaras saalis, mis oli viimase kohani täis kiulutud osavõtjast, kus noored omi võimeid ka kunstialadel proovisid.

Suvipäevade II töökoosolek toimus Viljandi lähedal Varese mägedel, kuhu sõideti veoautodel. Sellel töökoosolekul käsitleti noorsoo elu- ja töökorralduse küsimusi, kus õpilased A. Tonska ja H. Mark huvitavalt käsitlesid aktuaalset küsimust: „Noorte suhtumisest kooliõpinguisse ja õpetajaisse“. Üpil. J. Parts analüüsis „Noorte omaaja kasutamise võimalusi“, kuna D. Nagla rääkis „Noorte majanduslikest enesealgatusist“ Eesti Noorsoo Karskusliidu Ühistegevustoimkonna poolt kevadel korraldat ankeedi tulemuste põhjal.

Õhtupoolikul kell 15.30 algasid spordiväljal noorsoo spordivõistluste lõppvõistlused. Lõppaktusel anti igale võistlusel kohasaanule vastav diplom ja I kohile tulejale ka väikseid lisakinke. Pääle diplomite jagamist lõpetas liidu esimees üliõpil. Fr. Olup suvipäevad hoogsa sisuka kõnega, tänades kõiki suvipäevade hääks kordaminekuks kaasaaitajaid, eriti Viljandi linna- ja maavalisust ja Vilj. E. H. S. Tütarl. gümnn. dir. hr. M. Varikut.

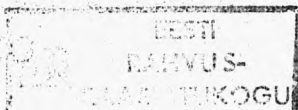
Lõppaktuse ametlikule osale järgnes seltskondlik osa mängude ja tantsuga, kus viibiti kuni rongide lahkumiseni Viljandist. E. E.

Kaanel: Paul Gauguin'i „Tahiiti tüdruk“.

Gauguin'i elu oli väga seiklusrikas. Sündis 1848 Pariisis, oli meremeheks, pangaametnikuks ja ärimehiks. Alles 27 aastasel ta hakkas maalima. Et leida uusi aineid ja värve, ta tegi mitu reisi Lõunamere saartele, viimaks sinna lõplikult peatuma jäädes. Elas siis Dominika saarel kuni oma surmani 1903. Gauguinil oli imestamisväärne värvimeel, mis lubas tal tarvitada kõige kiirgavamaid kontraste, mõjumata siiski kuidagi kirevalt. Eeskujuks ta võttis primitiivsete loodusrahvaste ebajumalate pilte ja algelisi riidemustreid. Värvide puhuste ja harmoonia poolest ta on järeleaimamatu.

Meie reproduktsiooni järele ei või küll otsustada tema värvide üle, kuid võime siiski näha tema rahulikku ja lihtsat joonistust ja kompositsiooni, kust on jäetud ära kõik kõrvaline ja üleaarne.

O. K.

AUGUST ANNI.

Noorsoo ülesandeid meie tänapäeva ühiskonnas ja vaimsuses.¹⁾

I

Tulevikutahtelised sõbrad!

Kas noorsool üldse on ühiskondlike ülesandeid? Kas see pole kurikuulus „poliitika-toomine“ kooli? Koolis ju pidavat teotsema ainult „teadusega“ või mingi täitsa „erapooletu“ isikukasvatusega? — Ei, see on uinutav vale.

Noorsugu olla, see tähendab olla enam kui keegi kohustet ühiskonna ees.

Õppida — see tähendab kõigepäält õppida olla ühiskonnale kasulik liige, ühiskonna parandaja, „maa sool“, tuleviku riigi looja.

Õpiülesandeist on tähtsaimad need, mis näitavad, mis peaks igaüks tegema, et ühiskond, rahvas ja riik oleks võimas ja rikas, iga tema liige õnnelik ja harmooniliselt kasvav. Kõik teised klassiained, matemaatika ja keeled, geograafia, ajalugu jne. — need osutavad ainult abinõusid, kuidas olla ja töötada ise, kuidas teha teisigi väärt kodanikeks. Miks? Sest

ainult ühiskondlik, sotsiaalne isik, teiste asja hääks töötav isik, võib olla ka ise õnnelik. Sest kogu inimese elu mõte seisab selles: teostada kõrgeim, milleks keegi on võimeline. Pääseda nii laialisse loovasse aktiivsesse ühtekuuluvusse eluga kui võimalik. Ainult-isikuks jääv isik, egoistlikuks erakuks jääv isik tuimub ja tülpib varsti. Endaga piirduv, enda jaoks elav isik sureb igal hetkel, kuna ta mitte midagi muud, püsivat armastades pole ka oma hinge, oma isikut pannud kuhugi püsivasse. Ainult inimühiskond ja selle aated — need on, mis elavad ja arenevad ka pärast isikliku elu kadumist.

II

Mis aga võib noorsugu teha üldsusele ja ühiskonnale?

Kõigepäält muidugi: ta peab varustuma vastavate

1) üldhariduslike teadmistega,

¹⁾ Ette kantud E. N. K. suvipäevadel Viljandis 14. VI 31.

2) võimetega-oskustega ja

3) tahtega.

Kõiki neid annab-võimaldab kool.

Aga veel:

Ta peab ja võib teataval määral ka juba nüüd t u t v u d a meie nüüdse ü h i s k o n n a v a j a d u s t e g a. Vähemalt ses suhtes juba koolipõlves peab algama n. n. sotsiaalne t e g e l i k töö, kui see üldse kord peab algama.

Suurim hädaoht, mis ähvardab isegi idealiste, on: jääda eluvõõraks, isekaks, raamatuinimeseks, kabinetiteadlaseks, pärast isegi kabinetipoliitikuks — nagu meil neid küllalt. Eriti noorusaeg on aeg, et näha, m i d a v a j a b m a a ja rahvas. Lähete laiali kõigisse rahvakihtidesse ja olete juba küllalt arenend — teist võib igauks hoida silmad lahti: Mis on viga, et maa ja rahvas on nii vaene? Et inimesed nii halvad? Et õnnetust nii palju? Et ühed on vaesed, teised rikkad? Et ühed on rikastenagi õnnatud, teised vaestena õnnelikud? Mis on põhjused ja kas on need ainult ühed? Mis on ühiskondliku elu seadused — ja kas need on ainult ühed: kas ainult vaimlised-psüühilised? Aga kas ka ainult majanduslikud? Saades täisealiseks, teiegi olete k a a s vastu-tajad kõige halva pärast, mis sünnib meie riigis: teie p e a t e varakult õppima tundma, m i k s see sünnib?

Lugend olete või veelgi loete kriminaalromaane: Sherlok Holmes'eid jne. Tahaksin soovitada jätkata kultiveerida veelgi sama rada. Saage kõik Sherlok Holmes'eiks, väikeste jälgede järgi s u u r i asju aimates ja õieti aimates, ennast ja teisi realiteedis ja teos kontrollides! Saage kõik „salapolitseiks“, et välja uurida meie ühiskonna ja rahva hädade põhjusi, neid kurjategijaid, kes on süüdi igapäev voolavais pisarais, igapäev sündivas ülekohtus. Ärge uskuge kõiki pimesi, mis teile öeldakse ükskõik kelle poolt, uurige ise! Olge kõik salaluurajad — kuid ka avalikud ja organiseeritud päälekaebajad ja võitlejad, kus te kurjategija tabate! Olete lugend või loete meeeldi suurist sõjapäälikuist: Aleksandrist, Napoleonist, Garibaldist. Nende aeg pole kaugeltki

mööda: neid vajatakse iga päev. Aga veriste relvade asemel nõuab meie aeg sõna relvi ja faktide suurtükke, — ja organiseerimise tehnikat.

Veel meelsamini jälite suuri ennatajaid, suuri rekordimehi: Nurmit ja Lindberghi, Fordi ja Einsteini, miks mitte ka sotsiaalpoliitilisi suuri ennatajaid-organiseerijaid, meie endi Tõnissoni või Martnat või Pätsi, võib-olla Mussolinit, võib-olla ka Leninit, ükskõik, mis muidu arvaksite nende töö sihist ja võtteist: nende kõigi ennatatus sellisena on austusväärne. Kõike sama aga võite taotella ka teie: ennatada, saavutada, luua s u u r t enda ja ühiskonna elu ehitades. Mitte alistuda, mitte rahulduda olevaga, vaid nii palju kui vähegi saab, saavutada r e k o r d oma töös ja võitluses. Kordan uuesti, elu mõte seisab selles, et teostada kõrgeim, milleks olete võimelised, teostada kas või väikseimaski ümbruses. Anda suurim, mis võite anda, sest ainult nii saab teiegi elu suureks. Vaid nii on e l u r i k a s ja ilus! Muidu lämbub ta väikeses nookitsuses ja väikeses flirdis, hiljem väikeses elukulutuses, pisikeses ahnitsuses-ihnutsuses ja pisikeses pummelduses pühapäeviti, sihiks enda rasvasöömine ja teiste jonnitamine, eht Vargamäe Pearu laadi! Ainult kes elab ja teostab suurima, mis ta võib, ainult see elab oma elu täiesti ja — õieti.

III

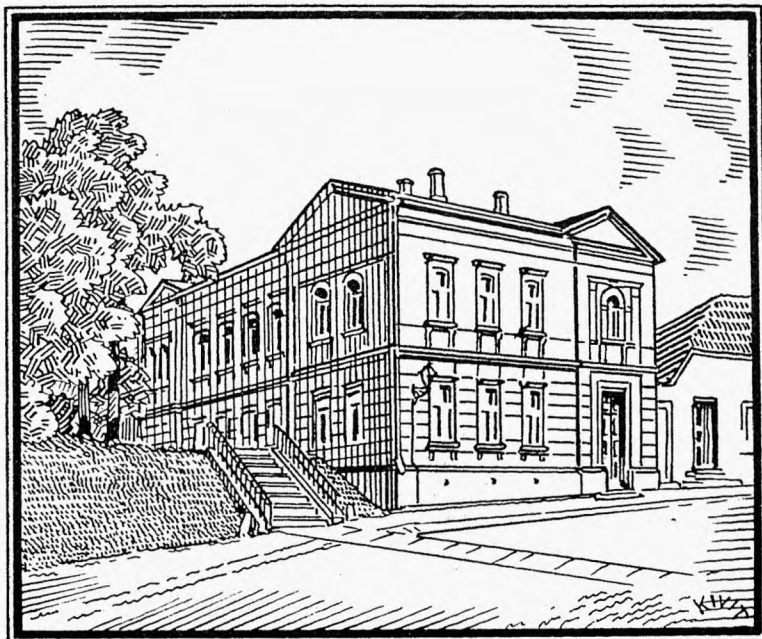
Need olid üldvaated — ühiskondlik aktiivsus ja võitluse ja loomise t a h e elu põhitundena ja põhipüüdena. Milliseid ülesandeid aga võiksite nimetada lähemalt? Kes on need vaenlased, need kurjategijad, keda peame avastama, paljastama ja võitma?

Millised on need jooksuväljad, kus peame osutama oma ennatavat, raskusiületavat tublidust? Kus on need tehased, kus võime luua insenerinäiteid, meistrinäiteid o m a s t ehitus- oskusest?

Meie organisatsiooni nimi, E. Noorsoo Karskusliit, juhib meie otsimis- ja sõjaröömsad silmad

eriti ühes suunas: endhävitava isikliku ja ühiskondliku uimastustõve vastu! Ühe peidetuma roimari vastu juhib meid meie Sherlock-Holmese püüd, salakavala „Rohelise maski“ vastu, kelle tapatõist kõnelevad iga päev ajalehed. Peidetudkeelise, naeratavnäolise afeeristi, kõige süstemaatilise petise, peene salongilõvi, tantsitava kavaleri vastu, kelle mõrtsuka abinõuks on inimelu püham ja ilusaim element: rõõm!

kadest ja võlusheitlevast riigist kõneleb iga statistika, kui ainult seda teha küllalt teravalt. Tema psüühilisest ohvreist, mis kõige vähem tähele pandud, aga kõige arvurikkamad, neist kõneleb juba iga vaimuotsiv, hingenägev pilk oma ümbrusse. Tardundsilmalisena vaatavad igast teisest-kolmandast perest vastu tema poolmürgitet kujud, pooleldi surnud isikud, ainult oma joobnuil, siis mitte-

E. Karskusliidu maja, kus on aset leidnud ka E. Noorsoo Karskusliit.

Kuid andes ühe tunni rõõmu, ta nõuab selle eest üheksa tundi piinu, kahetsust, orjatööd ja valu. Andes üheksa kord rõõmu, ta kümnenda korra võtab meele, hinge ja elu. Või vähemalt: andes üheksale rõõmu, ta võtab kümnenda, järkjärgult ikka kõige nõrgema ja viib ta endaga alla äärmise viletsuse kuristikku. Avage silmad, noored Sherlock Holmesid: tema jälgi ja ta ohvrite laipu on näha igas ümbruses. Tema füüsilisest ohvreist, kakeluis surnuist, surnuks joonuist, tema läbi saadud haigustesse surnuist kõneleb iga ajaleht. Tema majanduslikest ohvreist, allakäänd perekondadest, allakäänd äridest, võlgadesse jäänd hul-

enese hetkeil veel kuidagi elavad, muidu olles ükskõiksed, tuimad, pahurad, vaimutud, huvidetud. Ja huvipuudus, vaimustusepuudus, innupuudus, see on, — uskuge, noored indlejad, ja nii veel elavad ning vaimustusvõimelised sõbrad, — see on sõna tõsisemas mõttes ka juba elupuudus ja surma algus. Laip hakkab mädanema kõhust, elav inimene südamest. Kehaline vanadus teeb kõigepäält raskeks sammu, vaimuline vanadus ja tardumus vähendab innustumise võimet, asja ja aate armastuse võimet. Tahate praktilist inimeste hindamise retsepti? Hinnake kõigepäält seda, kes oskab innustuda asjust ja tööst, kes oskab armas-

tada asju ja elu, kelle silmad võivad veel s ä r a d a elavusest! Sest kõigepäält neis inimestes on elu — olgu nende muud omadused siis kui nõrgad tahes.

Kuid miski ei vananda seda võimet enam kui jäme füüsiline, mürgiline nauding, puhtaimalt egoistlik endale-nauding. Miski ei tuimenda enam vaimu ja tööindu kui juba see füüsiline väsimus, mis järgneb viljatule, mürgilisele ülipingutusele, aseainelisele joobumusele. Meis kõigis on igatsus joobumuse ja kõrge rõõmu järgi, intensiivse elu järgi. See on pühim, mis meis on ja tugevaim, mis meis on. Kui aga alkohol annab selle ersatsi, selle madala aseaine, siis ühtlasi ta kaotab ja kuivatab meis selle igatsuse. Ilge eneserüvetusena, nagu on seksuaalne endarüvetus, ta labastab meie kõrge armastuse võime. Selle asemel, et meid juhtida suurtele tegudele, andvale ja kasvavale eneseteostamisele, isegi see jumalik osa meis, see intensiivsuseiha, see elamustejanu edaspidi juhib meid jälle sama vana ersatsnaudingu, vana solgikaevu juure. Ja inimene kui niisugune on surnud, niipea kui on surnud tema igatsus kõrgema järgi. Kes jääb, on ainult füüsilis-bioloogiline loomolend, rehkendada mõistev ahv.

Peame mäletama ise ja selgitama muile ikka, meie karsklased, et oleme seda mitte kartuse, vaid suurema jõu pärast, mitte arguse, vaid üleoleva julguse pärast, mitte negatiivse keeldumise, vaid rikkama elu käsu pärast, mitte ainult keha, mitte ainult kehaliste kahjude pärast, mis alkohol toob, oo, teinekord otse peame oma keha ja tervist ohverdama, vaid veel enam hinge kahjude pärast. Kõigepäält: mitte ainult enese, vaid veel enam ühiskonna pärast, „vaimuaristokraadi“, haritlase vastutustunde pärast. Jah, just hää eeskujude andmise kohustuse pärast oleme karsklased, oleme keeldujad printsiibi pärast, oleme seda spordi pärast, ettevalmistuse pärast, jõuharjutuse pärast, enesevalitsemise ja enesepiiramisega oma tahte kas-

v a t u s e pärast, oma tahte tugevaks ja ka muis asjus sotsiaalseks ning tööli-seks kultuuritahteks harjutuse pärast. See olgu meie, noorte karskusepõhjus, kõige laiem ja põhjendatum, mida me võime asetada vastu igasuguseid kallaletunge ja ironiseerivaid, sofistlikke pilkeid. See karskus ei ole meile ainult kõrvalasi, väike seik, vaid see on üks sümbolne põhiväljendis meie uuest elutundest, elureformistlikust uuest kultuuritahtest, usundliku kõikehaaravusega meid juhtivast igavese nooruse tahtest. See on esimene eksam, esimene tuliproov meie uue inimsuse templisse sissepääsemiseks: kas vähemalt niigi palju uustulnukas jaksab oma madalamaid ihasid ohjeldada kõrgema te hääks, isiklikke rõõme ühiskondliku hääks. Kas jah või mitte?

Kui aga mitte — mis jaksab ta veel siis, kui katsumine veel palju raskem, kiusatus mitukorda suurem? Arvan, see meie kaaslane mitte-täiskarsklane, kuigi karskusmeelne, võib teha küll palju väärtuslikku ja hääd, kuid — tal puudub ometi nagu teatud pühendus, teatav võimaluski täiesti anduda uue ja terve elu loomiseks. Ta sõnad on sunnitud jääma tagasihoidlikeks ja poolikuiks: igaüks võib talle heita ette: kas vähemalt millegagi oled ise parem ja tugevam? On sul vähemalt mõni kindel tõendus su enesevalitsuse oskusest? Ja mis halvim: seda mitteomamist teades, ta vaikib ise. Ja ta kohustus parandada elu ka oma sõnadega — see jääb täitmata. Kõnelemata ta enda palju suuremast alluvusest kiusatustele.

IV

Kui aga sellel eksamil, sellel esimesel tuliproovil, jaksame seista vastu, mis siis? Kas tähendab see siis rasvast endameelitust, kõrki ja laiska enesega rahulolu, variseerlikku tui-must?

Oi mu sõbrad täiskarsklased ja aktiivsed karsklased, ei kusagilt varitse edaspidine vaenlane teid nii hädaohtlikult kui siit! Kui mitu korda elavam teie külmasilmalisest rahust on nii

mõnegi joodiku ja „patuse“ kahetsusest ja ahastusest kirgastet pale! Endast üle kasvamises, püsisvas enda praegusest ennastusest üle ikkamises on ainus tõsiinimlik väärtus ja kõigi teiste väärtuste elustaja. Sest selles ainult on elu igavene põhijõud, mitte paigal seismises, ükskõik kui kõrgel ka juba oldaks.

Ent mis tahame, mis võime teha teiseks sammuks?

Veelgi kohustab meid organisatsioon kuhu kuulume: olgem karsked ja tervemeelsed ise, kuid tehkem selleks ka kogu oma ümbrus.

Kuidas seda teha: selles on probleem, mille peate lahendama igaüks ise oma ümbruse ja situatsiooni kohaselt. On vähe nii keerulisi, komplitseeritud nähtusi, nagu alkoholismi oma. On tähtis sotsiaalne miljö, viletsus, mis hukutab — kuid ka see pole ainus põhjus veel kaugeltki mitte. Andke rohkem palka ja — sageli juuakse veel enam! Sest rikkus hukutab keskmiselt isegi enam kui vaesus. Ainult vaesuse puhul on tagajärjed palju raskemad. Ja sellepärast eriti vaesemais, käsitöölise, talurahva või proletariaadi hulkades ja nende kihtide

liikumises peab karskustöö olema otse esmajärgulise tähtsusega.

Kõige olulisem alkoholismi põhjus on elutundeline: tsivilisatsiooniga kaasaskäiv elamu st e i h a, harjumus rohkemate ja tugevamate elamuste järgi, kuid ühtlasi vähem pingutust nõudvate elamuste järgi; lõbua h n u s ja kärsitus, üksinduse ja igavuse kartus. Ainult siis kui vastavalt välistsivilisatsiooniga kaasas käib ka tõeline sisekultuur, endavalitseva, enddistsiplineeriva tahte kultuur, mis joobumises näeb selle animaalsust ja oskab hinnata kõrgemate tunde väärtuste, esteetiliste ja teotsemistunnete rõõmu jämedast joobumisirõõmusest väärtuslikumaks, alles siis jõuame vastustada tõeliselt seda tsivilisatsiooni pahet, või vähemalt pidada teda raamides. Teadmiste levitus alkoholi kahjust, või ühiskondlik-majanduslikkude olude parandamine võivad ainult seks aidata kaasa, oluline alkoholivastases võitluses on ka ühiskondlikult seisukohalt vaadates tahte peenendus ja kasvatus, eetilise-religioosne kultuur.

(Järgneb.)

Mõtlemine on raske töö. Kuid tee rajamine uutele kommetele nõuab mitukord suuremat vaeva.

Ben Lindsey.

Keskmine.

Mis on keskmine? Kõik, mis lahtusest üleval ja kiitusest alamal. Keskmine tee, kuldne tee, üteldakse. Missugune oleks keskmine au? See, mis mitte liiga — aus ei ole.

Vististi õige kostus.

Jah, mõnele on keskmine ilm väsimus, äranärtsimine, ära kolletamine, ära kadumine.

Keskmine on see, mille all mõni noor süda nutab, pisar pisara peale tasakesti; vere pisaraid, mitte silmapisaraid.

Hing väsis vahest nii ära ja tahaks rammusat kosutust.

Hing aga ei leia seda kusagilt.

Tema, väga väsinud ei leia kusagilt väsimuse kohast karastust, sest et ta ikka ennast salgama peab.

Et ta ülematest lõbudest ja ülematest rõõmudest taganema peab, et — keskmine olla, et — läbi saada!

O, sina lämmastav, läpatav, rinda-rusuv keskmine!

O, kui sulle keegi vastu silmi sülgab, küll on siis raske keskmi s t nägu teha!

Juhan Liiu.

Taas kustus üks meist . . .

Helmi Anderson.

9. okt. s. a. suri kopsutiisikasse E. Noorsoo Karskusliidu kirjavahe-taja ja endine juhatuselüige (1929. ja 1930. aastal) Helmi Anderson.

Ksv. Anderson oli noorte peres vägagi tuntud.

Ta sündis 23. VII 1908. a. Käis E. N. K. S. T. gümnaasiumis, mille lõpetas 1927. a. Keskkoolis käies oli ta sealse karskusringi „Aita“ aktiivsemaid liikmeid ning kauemaaegseid juhte.

Pärast keskkooli lõpetamist viibis Helmi Anderson pikemat aega kooli ja Naiste Karskusliidu toetusel Rootsis — tutvudes lähemalt selle maa karskusliikumisega.

1928. a. sügisel astus Anderson ülikooli majandusteadust õppima. Samal ajal liitus ta ka E. Üliõpilaste Karskusühenduse perega. Ja järgmisel aastal kohtume teda juba E. Noorsoo Karskusliidu juhatuses. Ning me kõik panime temale suuri lootusi.

Kuid raskeist elutingimustest soodustet tüsikus murdis enneaegselt ta elurõõmsa kaju. Ta läks ja jättis meid leinama.

Olgu kerge sulle kodumaa muld, tubli Helmi!
Fr. O.

ILMAR REBANE.

Noored ja tegelik elu.¹⁾

Yle enesesalgamiste ja yle vastuolude viib noorte tee tegelikku ellu. See ei olegi teisiti mõeldav, sest need kaks mõistet on sellised, mis tegelikult räägivad yksteisele vastu. Noorus tegelikku ellu võib astuda ainult oma nooruslikkuse ja noorusrahutuse mahasurumise või hajutamise läbi. Ent sellega yhenduses on ju noorus möödund. Hindame nooruslikuna ja noorena ainult seda, mis pole veel suutnud kivi-neda, mis mõtleb iseseisvalt, julgeb maksvate arvamuste vastu võidelda. Oleme harjund nooreks pidama seda, kes ei lähe vooluga kaasa, vaid katsub ujuda vastuvett. Iga, aastate arv siin kyll on ainult väliseks tunnuseks tavalisti, kuna nooruselle, s. o. tõusvale generatsioonile tegeliku sisu annab

mõiste: kuni on võitlust — seni on noorust! Nõnda me mõistamegi eluaegseid noori, kivinematut, 80. aastast noort Michel Angelo't, eluaegset noormeest Mahatma Gandhi't või Anatole France'i. Ja ometi nooruse sisuline mõiste langeb yhte tavalisti väliste tunnustega, kahjuks, sest see tõendab nooruslikkuse ja kivinematuse allajäämist tegelikule elule ja tema kaasaviimist voolu poolt pahatihti.

Noorur ei sööstu ellu, võttes rahuldustundega kõike avakäsi vastu. Elu pörkab tema unistuste ja ideaalide vastu, elu surmab ja hävitab tema loomingu-rõõmu ja tahte, mis ei suuda

¹⁾ Autori kirjaväis.

pysida vastuvett. Sellepärast seistes noorte ja tegeliku elu probleemi ees, me seisame võitluse vaatlemise ja analüüsimise ees, võitluse, mis pysib igivanana, loomulikuna antagonismina generatsioonide, sugupõlvade, noorte ning vanade ja pyyete ning tõeliku, olemasoleva, reaalse maailma vahel. Näeme vastuolu ja pyyame tuletada selle vastuolu lahendusi.

Noore inimese, lapse, esimesed eneseavaldused on pöördud teda ymb-

vormituks ja instinktiivseks vabaduse- ja piiramatuseihaks, mille vaigistamise ning taltsutamise kasvatajate poolt isegi leppind, kui kõigest sellest hakkasime lugema tujuka ja valitsematu iseloomu avaldumist, mida vaja taltsutada.

Pärast lõpse põlve aastaid tegelikult aga kysimus, nimelt nooruriajul, kandub hoopis laiemalle aluselle, muutub lahendamatumaks ja sygavamaks. Seda siis, kui esimene pysimatu, noo-

E. Karskusliidu 25. a. juubelist osavõtjad Villem Reimani mälestussamba juures — Toomel.

ritseva vastu. Perekond, vanemad, kool, õpetajad katsuvad teda piirata, suruda raamidesse tema oheldamatut vabadusetungi. Ta peab õppima, mida teised tahavad, ta peab enda elu ja teotsemise korraldama vanemate soovide ja määruste järgi, isegi magama peab ta heitma siis, kui on vanemail inimesil uni, rääkimata sellest, kas ta tohib uskuda seda, mis vanemaile ei meeldi. Veel kaugemale ja sygavamale arendab vastavaid vaatlusi keegi Austria õppur, Austria õppurite ajakirjas „Koolivõitlus“ (Der Schulkampf). Võib-olla me isegi kannatame, või oleme kunagi kannatand vastumeelsust sarnase, meile ettemäärat elukorralduse vastu. Oleme vast pidand seda nooruse esialgseks,

ruslik anarkia ning sihitu igatsemine ja unistamine muutub ilmekamaks ja kindlapiirdelisemaks. Siis, kui noorur saab teadlikuks selles, mida ta tahab, siis, kui hakkavad ajama lopsakaid õisi esimesed illusioonid ja nooruslikud ideaalid. Siis, kui ta hakkab tundma igatsust uue maailma järgi, kus oleksid teostet tema pyyded, õigema, parema, puhtama elukorraldusega maailma järgi. Sel ajal pole ükski võimatus tema ideaaliks kyllalt ilus, iga ebareaalne unelm tundub reaalsena. Tema vaatepunktid ja mõttemaailm kujuneb yha edesi, ta hakkab yksikuid elemente liitma maailmavaateks, tervikuks, synteesiks. Aga veelgi pole lõpnud nooruri kardetav yleminekuajajärk, veel pole röövik muutund

nukust liblikaks. Ta vaatab ringi reaalsete võimaluste järgi, ta katsub tõmmata oma pyydeist viimseid konsekvantse, s. o. rakendada oma loomingu tung tegelikku ellu, asuda selle tegelikule teostamisele, mis valmivad mõttepildina loovas ajus.

Nyyd noorur pöördub tegelikku ellu. Ta ei leia muud kui takistusi ja vastuseismist. Vastuolu, mis varjat kujul juba ammu esines, ilmneb nyyd temale terviklikuna, kogu oma suuruses, see vastuolu arenebki võitluseks, sugupõlvede võitluseks, võitluseks noorte ja tegeliku elu vahel. See on sama võitlus, millele nii tihti järgnevad need enesesalgamised ja alistumised, millest ylal juba rääkisime. See võitlus esineb alati, teda ei suuda suruda maha ükski keeld, ükski karistus, ainult teda suudab hoida vaos teat vastutulek noorile. Noorur on astund tegelikku ellu. See elluastumine oli kas kõrgepingeline ideaalide ylevoolamine, või see oli juba jõuetus ja pettumus.

Selle viimase öeldisega oleme viitand teat määräl kysimuse lahendamisele, sest võitluse analvysimine ja tema olemasolu nentimine ei lahenda probleemi, vaid viib ainult sellele, nimelt lahendusele, lähemale. Astund võitlusse, me muidugi ootame enese võitu, sest meie ei taha, et meie tegevus oleks vaid mõttetu rabelemine. Aga võib-olla siiski me võitlus vana vastu, uue eest, elureformi, reformit maailma ja reformit inimese eest on mõttetus, võib-olla meil pole kindlat ylevaadet enese jõust. Vaatame endi ymber, näeme seda hulka, mis läind vooluga kaasa, näeme neid, kes vast ainult nõrgalt katsund minna vastu voolu ja alistund. Alistund mõnusus, jõuetuse, alistund maiselt lubavamate väljavaadete tõttu olemasoleva poolt. Aga kaasvõitlejad, tegeliku elu hoiatus kõlab läbi ka eelmiste generatsioonide kurvast pärandusest. Just kurvast pärandusest, aga ka õpetlikust pärandusest, mis meid juhib ikka kindlamini reaalsesse olukordade arvestamisse.

Eluaegne-noor, magister August Anni, kirjutas sellesama ajakirja veer-

gudel, mitte väga palju numbreid tagasi, yhe generatsiooni kurvaloolisvest, generatsiooni, kelle elu ja olukordi mitte arvestav, vormitu ylevoolamine sammub järjekindlalt paratamatut hukumise teed, rebides kaasa selle liikumise kandjaid endid. Põhjus oli küll see, et ei hinnat olukordi, et ei leit õiget vormi, milles omi pyydeid võinuks viia tegelikku ellu. Aga kui ei suudeta eluarengut juhtida, siis küll eluvool pyhib ära, mis tal tee pääl ees, või haarab enesega täielikult kaasa. Tegelik elu ei rahuldu poolikuga, vahepäälsega, ta nõuab kogu inimest, kogu tema mõtlemise ja olemisega. Ta ei rahuldu nii kui vana usk palja huulte usklikkusega, süütute, naljakate, terviselle mitte kahjulike harjutisiga, niikui on seda pihtimine, paastumine, rahu pyhapäeval jne. — ta nõuab kõike ja kõiki!

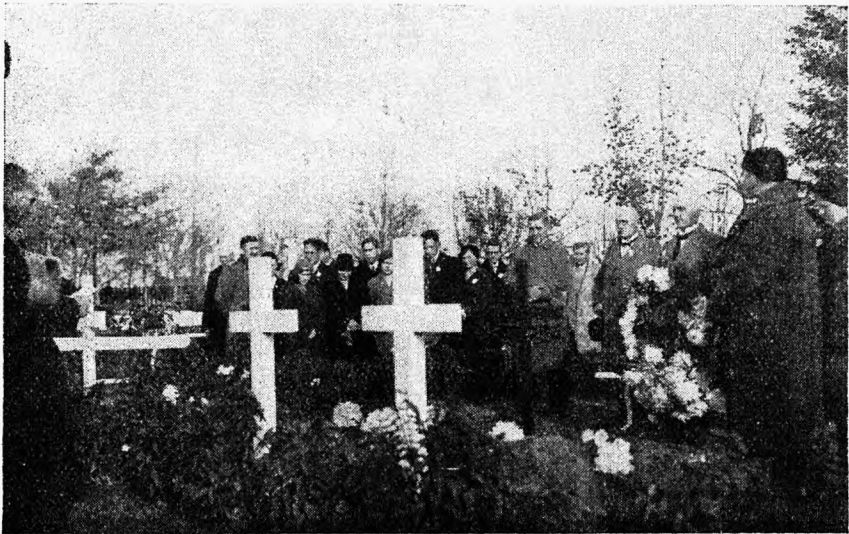
Jõuame ikka kindlamalle ja selgemalle äratundmiselle, et nooruse—uue, ning tegeliku elu—vana, vahel on yletamatu vastuolu. Selle lahendab ainult yhe poole võit! Teist teed lahenduseks ei ole, ei saagi olla!

Oma vaatluse alul me kriipsutasime alla nooruslikkust kui pysivat võitlust, loovat ja ehitavat võitlust, mida me täielikult valitseme, võitlust kui lakkamatut ja taganematut tööd. See noorus, võitlev, võitluse noorus peab pysima lõpuni, see on inimlikku arengut ja edenemist elustav printsiip. See võitlus ei ole võitlus võitluse enese pärast, see on uute ideaalide rakendamine, see on kollektiivne ehitamine ja loomine, see on vastuolu likvideerimine tegeliku eluga, vanaga, seni pysinuga: need on meie praktiliste ylesannete lähtepunktiks tänapäeval.

Selles alatises võitluses me ootame endi võitu. Selleks me peame valitsema omi vahendeid, tundma vastast ja olema omas töös paindumatu järjekindlusega, siis küll enam ei ole kahtlust võidus tänase elukorralduse yle, võidus tänapäeva tegeliku elu yle. Siit paratamatult selgubki ja ilmneb pysiva nooruse vajalikkus. Vajadus nooruse järele, kes haarab esilekerkind probleemide järele ikka sygavamalt, vajadus nooruse järgi,

kelle all mõistame uut generatsiooni, kes peab kasvama välja uueks yhis-konnaks. Aga siit selgub ka selle uue generatsiooni ja selle liikumise auto-noomsus, see tähendab seda, et noor-soo liikumine peab kasvama välja uue eetilisel ja sotsiaalselt väärtuslikuma inimühiskonna algliikumiseks. See liikumine paratamatult ei saa kuidagi alistuda sellele tegelikule elule, kelle vastu on suunatud tema töö, tegu ja tahe. Ei siis määrata kaasatulejaid aastate määr, noored on kõik, kes end noortena tunnevad, kes end tunnevad teo-tahtelisina ja loominguvõimelisina.

kandvate isikute vastu. Ei pea kart-ma aga ka seda vanade kõlblat paha-meelt, mure, häbi, kui julgeme lyya lahti valitsevast teest, olemasolevast, tegelikust elust. Üksinda mitte usku-des ymbruses, kus kõik usuvad, ei tohi end tunda sarnasena, kel puudub mõni organ, võib-olla liigne ja kasutu, ent mida kõik teised evivad. Ei ole vaja siis punastuda ja varjata teiste silmade eest oma „vaesust“. Meie eelkäijate kogemused meid on õpetand teisele teele, tasakaalukalle, aga kindlale suhtumisele rämpase ymbrusega, need on kynnud vao noorte idealismi ja se-

E. Karskusliidu 25. a. juubelist osavõtjad Peeter Põllu haul — Pauluse kalmistul.

Tegeliku elu survel ykski joon noorusrahutusest ja -julgusest ei tohi taganeda. Kuid see noorusrahutus ei tohi ette kirjutada ka alalist vaade-te muutmist kivinemise kartusest. Ei, ta peab jälgima oma mõtte lõpuni ehi-tavas töös, mitte vihkamises vana

nise, tegeliku elu vahel yhendamatuks, meie peame säilitama vähemalt ana nooruslikkuse, kui me ei suuda vana ja ikka uuesti kerkivat võitlust täna-päeva ylesandena viia lõpuni, et järg-lased võiksid seda teha homme.

Oktoober, 1931.

JOHANNES SELIOHV.

Aatepuhtusest.

„Jäägem nooriks pakitsevi hingi!“...

Elurõõmsad poisid ja plikad, maal ja linnas! Kasvult väikesed ja suured, sihvakad ja ilusad või mitte! Kõi-gile, kõigile on küsimus hingetervi-sest. —

Sihvakas neiu ja ilus noor-meis, ei neist ole kasu elupuhtuse ja aatelise peenenemisvõitluse jaoks, oleks arvamus neilt, kes pooldavad lahuskoole poiss- ja tütarlapsile ja

eelistavad kodust eraõpetust ainult sellepärast, et „maailm hukutab“. Kena väljanägemine panevat mõttet kammitsasse ja kiskuvat varakult vala nooruse tundeilma kui kevadise õie-punga. Ilus kuju hukutavat tütarlapsi, ja nende niikuinii õ r n e m vaimline loomus liuglevat kõrgusilt alla kui sügise kolletand leht ... Vaimuelu olevat kõrge ja puhas ainult kidurate ja tervislikult närbumate taimede jaoks, ning seda koguni tõendavat asjaolu, et „suured mehed“ enamasti olnud ikka kehaliste hädade ohvrid. —

Näib, nagu oleks aadegi kui vastukaja häda- ja surmaoru mäeküljilt. . .

Noored! Kas on see ka meie ilmavaade?

Kui noored pole majanduslikult iseseisvad, siis tahavad nad seda endast kuulutada vähemalt hingelises mõttes. Päälegi langevad ära majandusliku hoolduse korral otsesed ülalpidamismured. Terved tahame ka olla omis spordikalduvusis. Noorus ei ole ometi veel kellegi sanatoorium! ammuigi mõni hädaorg! Elu ja tulevik on nooruse osa.

Ei kõlba meile siis ka ilmavaade, et peab käima „liha“ ainult „lihateed“, et on vaimuelu nii isoleeritud ja „kõrge“, et selle saavutamist võiksid takistada juba mõned puhtlooduslikult päritud hüvedki. Meile on inimene nii püha, et me temas näeme vaimlist edesipüüdu ja suurt elusaladuse kandjat. Nooruslik „patt“ ei vaja lunastamist, ta ei ole ei keha ega vaimu, vaid inimese süü.

Kuid küsida tahame meie siiski, kas on mõtet kõnelda aatelistest puhutusest üldises mõttes, sest oleme juba oma loomult sellised, et tunneme huvi selle vastu, mida vanempõlv teeb, kuidas ja kas ta on üldse teostand kusagil puhas aadet?

Kui meie otsiksime aadet, mis oleks teostet sirgjooneliselt, eksimusita „mõttes, sõnas ja teos“, nagu see on väljenduse saanud evangeeliumis, siis peaksime oma otsitava lotuslillega pessimismipiste rinnus siirduma

kas üksindusse, või kloostriksse kadetusegalaetud vanempõlve juurest. Meie mõistame neid suuri eetilisi raskusi ja konflikte, mis takistavad alati olla aus ja aateline keset elukutselisi tegevusi. Meile selgub, et elus on relativismile tõesti võitmatu tugi.

Aga meid huvitab siiski kõige rohkem ja enam, kui kogu see tulevane elu, mis öeldakse olevat meie päralt, meie ise, meie eneste noorusarmastus, meie kaassõbrad, meie eneste elu nooruslik truuduseahel. Vanempõlv näitab meile ainult purustet köidikuid ja meile püüab üle kanda oma perekonnatraagikaid, sest et noorus ei olevat muud kui „vanempõlv vähen-det maštaabis“. Nooruse armastus-unelmad olevat vägagi kardetavad.

Las' kardavad ja kahtlevad! Tegelikult ju iga saladust, mis noorele saanud sisemiselt pühaks, igale vanemale inimesele ka ei räägitagi!

Aga on teisigi põhjusi pääle „kõhumurede“, mis aatelist selgust ikka enam ja enam olupolitika käsilaseks, sellega relatiivseks teevad. Need on pärit ilmavaadetevallast ja sellega eriti tähtsad tegurid sääl, kus püütakse elumõtet leida mõtete loogilisest käigust. Ma nimetaksin neid ilmavaatelisteks dogmades (olla sotsialist, kodanlane, kommunist). Tahes-tahmata aga nimetet ilmavaade on vanempõlve produkt ja ilmavaate ülesandeks maailma parandamine ja lappimine. Nooruslikkuse suurim rõõm on aga säilitamises. „Ära müü ennast liiga odavasti!“ on tunnustus nooruse iseseisvusest, kuid igitahes (kas paratamatu?) nutulaul nooruse mõistele, nagu peaks kõik materjalseks saama, nagu peaks kõike võima osta „raha“ eest, mis paneb kõik rattad käima.

Kui noored tahame siiski vaimustuvad selle saavutamiseks, mis esineb ühes või teises ilmavaates, siis ei tähenda see veel, et see tingitud oleks nimetet ilmavaate seesmisest omaksvõtmisest, vaid selle teatud nähte käsitamist süsteemis, mida me paremal korral nimetaksime nooruslikuks elu vaateks.

Ei taha me end isoleerida ei ilmavaatesse, üksindusse, ega hallide keskajamüüride vahele, vaid jääda noorte ringi, kus meil on põhjust uskuda midagi tõesti kindlat ja püsivat puhast. Ainult noorile on rõõm osa saada sellest sügavast õnnest, mida tunnevad Koit ja Hämarik muinasjutulisel Põhjamaa valgel ööl.

Nooruslik eluvaade ei saagi olla täielik ilmavaatelises mõttes, siis ta peaks muutuma ilmavaateks selle puudusiga. Iga ilmavaade „sööks enese“, kui ta ei oleks seatud tuleviku perspektiivsesse, s. t. järeltuleva soojaks. Viimase funktsioonid jäävad nooruse eluvaate raamest väljapoole. Abieluga „müüakse“ vähemalt lapselik kevadenoorus.

Noorus jääb aidaks absoluutsete väärtusiga, noorte suurim ülesanne neis endis — eneskasvatamises: teadlikuks saada iseeneses, end säilitada puhtana. Noorile pole see enam mingi norm, vaid teostund aare. Arvan, et kõik need konfliktid, mis tingitud noorist ja noorte vahel, võivad olla muutnud nooruselu fantaasiarik-

kaks romanssiks, mis püsib väsimatult, uueneb, kuid ei laka olemast. Siis püsib noorusetuli põletav ja kuum elu nii varjundirikkas vahelduvuses, ega kaota oma võlu aateline võitlus iseeneses. Kõrgema väärtuse pärast maksab olla südametruu, sest sel on mõte, sel juhul absoluutne asketism seksuaalalalgi, kus ikka tekkind noortegi huvide lõhestumine päevakorrale, võib ja kindlasti on eetilise.

Ilmavaateliselt on noorsugu omas ühiskonnas kaitstud „langemast“, ja küsimus seisab alati selles, kas noored tahavad olla enda väärilised?

Tahtmine purustada on noorte loomus.

Iseennast hävitada ükskõik mil viisil, seda ei luba nooruslik eluvaade ometi.

Miks on raugaea suurim elamus just tema lapsepõlve „kuldranake“?

Kas teie, kauged ja lähedamaa aatesõbrad, olete mõelnud, et on nooruse paratamatuks saatuseks muutuda vaid mälestusiks?

„Müü kallilt, noorur, oma hinge!“ sest noorus elab vaid oma puhaste aadete kaudu!

Eesti noorsookarskusliikumise mõtte algataja ja E. Noorsoo Karskusliidu auliige pr. **Helmi Põld** — pühitses 11. okt. s. a. oma karskus-tegevuse 25 a. juubelit ning valiti sel puhul ka E. Karskusliidu auliikmeks.

Eesti Karskusliidu juubel. (1906—1931)

11. okt. s. a. pühitses Eesti Karskusliit oma veerandsaja-aastalise töö ja tegevuse juubelit. Sel puhul ilmus trükist liidu sekretäri Ed. Kubjase toimetatuna vastav album, mis hoolimata väikesest mahutusest (4½ kvartkaustalist trükipoogent) annab küllaltki häa ülevaate meie karskusliikumise keskkoha üritusist ning saavutusist. Jääb soovida, et igaüks, kes tahab kontakti pidada ja informeeritud olla Eesti karskusliikumise senisest käigust, muretseks enesele selle raamatukese, kus leidub rohkuses mitmesuguseid varem mitte trükivalgust näind andmestikke.

Juubeli eelõhtul, 10. okt., toimus veel asemikekogu koosolek, kus pääle tavaliste tegevusküsimuste arutamist ning korraliste asjaajamispunktide läbivõtmist (aruannete, eelarve, tegevuskava kinnitamine etc.) otsustati paluda terve rida oma- ja välismaa karskustegelasi liidu auliikmeks. Ülemaalse tähtsusega Eesti tegelasit valiti auliikmeiks: dr. phil. Oskar Kallas — Eesti saadik Londonis, kirjanik

Ernst Peterson, pr. Leeni Ploompuu-Vesterinen, pr. Helmi Pöld, välisminister Jaan Tõnisson ja kohaliku tähtsusega tegelasist: Aleksander Kalbus ja Mihkel Kiisk Torist, Kaarel Kook Alatskivil, Aleksei Kung Pärnust, Friedrich Peters Pindist, Jüri Rimmelg Laiuselt, Gustav Vulf Otepäält. Rahvusvahelise kuulusega tegelasist valiti: prof. dr. Johan Bergman Rootsist, dr. jur. Ernest Hurst Cherrington Ameerikast, dr. phil. Robert Herod Schweitsist, Vihtori Kaupio, prof. dr. med. T. Laitinen, Niilo Liakka ja prof. dr. hist. Väinö Voionmaa Soomest. Seni oli Eesti Karskusliidul ainult üks auliige — prof. M. J. Eisen 1925. a. alates.

Juubel ise algas 11. okt. hommikul piduliku jumalateenistusega Ülikooli kirikus. Selle järele tehti tervituskäik Toomele Villem Reimani mälestussamba juurde ja Pauluse kalmistule Peeter Põllu hauale¹⁾. Mõlemas paigas tuletati meelde kadunute elutööd ja asetati Karskusliidu poolt pärjad. Kell 15 oli Aia tän. ülikooli hoones pidulik juubeliaktus, millest võeti osa üpris rohkearvuliselt. Aktus algas meeskoori lauludega. Järgnes liidu esi-

¹⁾ Vt. pilte — lhk. lhk. 41 & 43.

mehe prof. H. B. Rahamäe avakõne, milles peatuti seni tehtud töö tulemustel. Selle järele kuuldi meeleolukat juubeliproloogi prof. M. J. Eisenilt ja siis — pidukõne Villem Ernitsalt.

Tervitusi, niihästi suusõnalisi kui ka kirjalikke ning telegraafilisi oli kodu- ja välismaalt ligi paarsada, nende hulgas Riigivangemalt, Riigikogu esimehelt, Hariduse- ja Sotsiaalministrilt, paljudelt maa- ja linnavalitsustelt, ülikoolilt ja ülemaalistelt organisatsioonidelt. Tartu linnavalitsus oli õnnesoovile juurde lisand rahatseki. Naiste Karskusliit kinkis prof. P. Põllu pildi (kunstnik N. Triigi maalitud). Narva K.-s. „Võitleja“ annetas aadressi jne.

Samasaegselt pidas ka pr. Helmi Pöld oma 25-aasta karskustegevuse juubelit. Ja rohked tervitused ning õnnesoovid ühes asjaliste kinkidega andsid tunnistust suurest lugupidamisest tema aukartustäratava töö vastu meie karskusliikumise põllul.

Mitu tundi kestnud öieti seega kahe juubilarimeeleolurikas aktus lõppes ühise võimsa hümniaga. Aktus anti edasi ka raadio kaudu.

Kogu juubel päätus ühise koosviibimisega teelaus Eesti Karskusliidu ruumes.

Fr. O.

EDUARD TREU.

Mälestuskilde Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu juubelipäevilt.

Soome Öppiva Noorsoo Karskusliit pühit- ses tänavu oma 25-a. sünnipäeva ilusas Kuopios 27.—30. juunini 1931. Nagu varemgi, ka nüüd, oli eesti esindajaid võtmas osa tollest pidustusest.

Sõit on pikk, enne kui pääseda Savo päälinna. Ei jätku ühest päevast, eriti, kui ei alga Helsingist, vaid koguni riigi läänepoolseimast otsast. Kuid alguses oled rahul, sest ikka ja ikka kergib sulle silmi ette midagi vaatamisväärset, kuni lõpmata kuumus reisijailt täiskiilutud vagunis tahab lõpuks röövida pikemaks kannatuse. Tund kaob tunni järele. Avan kaardi — Kuopio on veel kaunis kaugel. Et on viimne rong, millega siit pääseb veel õigeaks ajaks Kuopiosse, siis vaatan ümber, kas ei näe pidustusile sõitvaid noori. Läbistun kiirrongil Tampere, siis otse edasi Haapamäe sihis läbi soiste ja harvasti asustet maastiku, kus vaid mäed ja järved annavad maastikule mitmekesisuse ilme. Võis märgata siin-sääl raudteejaamas rongisistuvaid noorte gruppe, kes Haapamäel istusid ümber. Jyväskylä venivasse rongi. Mil- line kontrast siin: Vahetada senine kiirrong meie sõna tõsise mõttes suslaga, mis jääb Jyväskylä peatuma tervelt järgmise hommi- kuni. Ei ole aga kaugemaltsõitjal võimalik tarvitada muud, kui sedasama teed, arvestamata vesiteed, mis Soomes küll rohke, kuid mitte kõikjale ulatuv. Ei äita siis muud kui väljuda rongist ja vaadata Jyväskylä linna, meeldivat, väikest provintsilinna, millest üldpildi saami- seks jätkub vabalt paarist tunnist. Kuid istuda kohviku verandal ja vaadelda Soome valget

ööd, milles võib vabalt lugeda raamatut, võib tüdimata muidugi palju kaem.

Järgmine päev. Rongis. Läbistada suurim Soome tunnel, veel kord Pieksamäel ümber istuda, pooleteisetunni sõit põhja poole, ja oledki Kuopios. Endised tuttavad ja võõradki, kes arvavad sinus tundvat omamõttelise, ütlevad „tervetuloo“. Sõidad omale määratud korteri, korraldad end veidi ja lähed kell üks pidustuste avamisele Kuopio raekotta, kus toimub enamikus pidustuste eeskava. Lühikesed kõned ja muusikapalad on selle sisustajad. Saalitäit kokkurutanuid noori tervitavad ka välismaade esindajad. Üldiselt aga ei peeta sääl pikki kõnesid, needki enamasti on pääliskaudsed ja pateetilised.

Mis aga eriti nende eeskavas etendab suurt osa, on jalutuskäigud ja ekskursioonid. Ka tolle juubeli kavas oli neid õige mitu. Jalutamine koos paar kilomeetrit emal asuvasse Telkkistelalehe, nautisime seda suurepärase loodusepildi, mis võimaldab vaade järvele ja kauguses paistvaile mäetippudele. Käisime ka Puijo tornis, kust suurepärase vaade avanes linnale ja lähemale ümbrusele. Muljeterikkam oli laevamatk paarkümmend kilomeetrit linnast Järvevirra Rissala'le, kus kaugelt üle kolme- saja osavõtja sõi vanamoelises, kuid uumeelses Savo talus „kalakukko“ hommikueinet, mis kujutab eneses leivaga ahjus praetud kala ja mis on Savole sedasama, mis kama mulgile. Kuid maitsev oli see Savo „kalakukko“.

Osavõtjaid tollest juubelipeost oli tublisti viiesaja ligi, enamasti koolinoorsugu, kaugelt

vähem protsent üliõpilasi, peaaegu sugugi ei rahva- ega töölisnoorsugu. Nende liikumine erinebki meie omast teataval määral sellega poolest, et nad on koondand enda ümber vaid õppiva noorsoo ja ainult selle karskusringi kuuluva osa — tähendab ainult täiskarsked isikud, samuti puudub nende hulgas rahvanoorsugu. Üksikliikmete arvu nad loevad kuuetuhandeni. Ei kuulu ka nende hulka umbes 450 liikeline YKY (Üliõpilaste Karskusühenduse) pere.

Samal suupäeval esines üliõpil. O. Turunen referaadiga, teemal: „Kas võiks SÖNK suvipäevade kava muuta?“ Referaadile järknevais vaidlusis selgitati küsimust, kas lubada suvipäevist osavõttu ka mitte liitu kuuluvaile noorile; kas seega siis ei tule ka mittekarsklasi sinna.

Üldse vaadatakse teatud ringkonnas ka juba

kaugemale, avaldetakse mõtteid, kas mitte tõmmata liikumisse kaasa ka muid ringe koolest, et neile pääseda niimoodi ligemale ja kaudselt koguni mõjustadagi nende karskusmeelsust; nii näib olevat asi selles suunas vähe käärimas. Siiski kuulati mõnelt poolt suurima imestusega ka allakirjutanu referaati Eesti noorsoo karskusliikumise üle, kus käsitati pisut sama küsimust puudutavat ja näidati, et Eestis tulevad noorsoo karskusliikumisega aktiivselt kaasa ka kirjandus-, spordi-, enesekasvatuse- ja muid ringe ja et on loodud tegevusalade laiendamiseks ka ühistegevus- ning loomisel maletoimikond.

Ilusad jäid muljed tollest juubelipidustusest, seda enam, et näed häätahtlikku vanade teغلaste intensiivset kaasatunnet, mis mõnikord näib küll muutuvat liigseks hoolitsemiseks, kuid annab ikkagi palju vajalikuks toeks.

ALEKS. AELE.

Viljandi noorsooliikumise kilomeetri-postina.

Päale meie iseseisvumist ja heroilist vabadussõda tekkind elujõulise ja laiapiirilise noorsooliikumise ristikiiviks kujunes 1922. a. alul Viljandis peetud IV kongress. Sää! toimund julgemate eneseväljendiste ja väikese korrarikumise tulemusena hakkas Hamini kammitsema Koolinoorsoo Keskliitu kui selleaegset päämist noorsooorg-i. Kõige selle järeldusena 1922. a. kurikuulsad normaalpõhikirjad rippusid aastaid damoklesemõõgana meie koolinoorsooliikumise kohal, ähvardades igat laiemaulatustlikku ja noorte initsiatiivil tekkind üritist. Ja koolinoorsoo liidud ning neisse koondund org-id pidid likvideruma või rorganiseeruma kitsapiiriliste spetsiaalsihtide taotlemisele.

Ei oleks Hamini ükski tulnud sellega toime, kui polnuks kaasaaitajaks ja õhutajaks „avalik arvamine“ — parempoolse ajakirjanduse näol, eesotsas Feldmanni toimetel Viljandi „Sakalaga“. Ajakirjanduse oma ülespuhutud õudusjutuga ja tondilugudega kongressist põhjustas Haminiataagi ja kihvitas seltskonna üldise suhtumise noorte ning noorsooliikumise vastaseks. Ajakirjanduse ja noorte vaheline vaenulisuus püsis aastaid.

Viimaks mõned aastad tagasi nõrgenes pinge, sest „avaliku arvamise“ tegijad tundsid, et nad ei suutnud hävitada noorsooliikumist, et see uuesti võttis jalad alla ja järjest ikka tugevenes. Polnud enam võimalik teha olematuks noorte edu, selleks oli see kõigile juba liialt silmaga nähtav. Ent nad ei tahtnud ka seda sündind tõstiasja avalikult tunnustada, valus oli endile anda jõuetustunnust! Sellest siis ajakirjanduse üleminek noorsooliikumise eitamiselt selle surnuksvaikimisele. Meie suuril lehil polnud enam ruumi noorte enesealgatiste mainimiseks mõne reaagi.

Noorsooliikumisideoloogid on väitnud aja, kirjanduse kolmesugust suhtumist noorte ise-tegevusse umbes kümneaastaliste perioodide järele: alul täielik eitamine, siis vaikimine,

lõpuks jaatav, paremal juhul isegi ülistav informatsioon jne. Nagu selle tõendiseks nüüd oleme jõudnud olukorrani, mil ajakirjandus hakkab kirjutama meist juba jaatavalt, mil lehil jätkub ruumi informeerimiseks meie tegevusest. Kas ei ilmnenud see küllalt selgelt möödund Viljandi suvipäevade puhul? Ajakirjandus pühendas siis meie noorsooliikumise, selle keskkoha E. Noorsoo Karskusliidu kui ka suvipäevade jaatavaks kirjeldamiseks rohkem ruumi kui seda millalgi varem viimase üheksa aasta jooksul. Ja nagu saatuse pikkel sammus selles esirinnas jällegi Viljandi „Sakala“, kes peaaegu kogu numbri pühendas noortele, nagu tahtes teha hääks 1922. a. karuteeneid.

Äsjamöödund Viljandi suvipäevadega noored jälle on saand täielise eluõiguse, mida me ei loe välja mitte ainult „avalikust arvamisest“, vaid mis veel selgemini ilmneb avaldus-, teotsemisvormis. Normaalpõhikirjad hoidsid meid senini kammitsais. Polnud võimalik üritada teotsemisvormi, mis oleks haarand noorte huviala tarvilikult. Ent nüüd ajajooksul on olukord spontaanselt muutund ilma ühegi seadusliku aluseta, milleks viimase punkti panid Viljandi suvipäevad. Sää! leidsid taotelu — võks isegi öelda massilise osavõtu man — peaaegu kõik noorte huvialad, isegi sport oli jälle kavas. Ja selline eneseavaldusvorm, mis haarab terviklikult, ilma küsimata otstarvet ja sihti, kogu teotseja huviala, on omane noorile, kes ei armasta nokitseda kitsapiirilisis eriorganisatsioones. Selline oli enne õnetut Viljandi kongressi Koolinoorsoo Keskliidu tegevus ja sellise kuju on nüüd lõplikult päale õnnelikke Viljandi suvipäevi võtnud ka E. Noorsoo Karskusliit. Mis 1922. a. Viljandis hääbus, on sää! nüüd jälle uuesti tõusnud üles. Nii möödund suvipäevad noorsooliikumise järjekordse kilomeetripostina evivad kinninaelutamiseväärse tähtsuse.

Ülemaailmliku loomakaitse päeva puhul.

Ruumi piiratusel vihjaksin ainult mõne reaga alale, mis „Kevadiku“ otsekohest huviala ei riiva, ent elureformi taotleva ajakirja lugejaskonda kahtlemata võiks huvitada, s. o. loomakaitse-ala, mis meil alles viimasel ajal organiseeritud poolehoiduga söödist üles küntud.

Asja läbistas ajakirjandust mõnerealine artikkel Ü. L. L. poolt makspanandud loomakaitse päeva meelestamisest 4. okt. — kõige aegade suurima loomasõbra Franziskuse surmaaastapäeval. Sel puhul pidi kõneldama kirikutes ja koolides loomakaitse tähtsusest — kuid ei võind nentida ses suhtes suurt kaasaaitamist. Kaasvõitlejad — elureformi nõudjad — aitame jõudumööda kaasa sellelegi rahvusvahelisele ideele, sest see on igas kultuurinimese kohus. Meie, noored, paneme energiliselt käed külge ja kuulutame kadu siingi kõigele ebakul-

tuursele — see on moraalselt hästitasuv teotsemine, noorte armsam ajaviide ja õilsamaid võitlusi!

Võib-olla lugesime kõik hiljuti, kuidas Austria loomakaitse seltsi korraldusel aidati kahe lennukiga väsind pääsukesti üle Alpide Itaaliasse — eks kõlba seegi näiteks, et välismail ses suhtes ikka teotetakse. Kas meie ei armasta loomakesi?! See küsimus on väärt, et siin natukesegi „pead murda“, kas suhtuda loomakaitse liikumisele ükskõikselt või osavõttlikult.

Selle probleemi lahendavad positiivselt ainult kainelemõtlejad ja sooja südamega kaasvõitlejad.

Teile soovin kaht — aktiivsust ja optimismi.

E. Noorsoo Karskusliidu I üleriiklikkude noorsoo spordivõistluste tulemusi.

Meestele:

110 m: 1) Kaup (Viljandi) — 11,9; 2) Västriik (Viljandi) — rinnaosa järel (eeljooksus 11,6).

200 m: 1) Västriik — 23,8; 2) Kaup 25,0.

400 m: 1) Pau (Viljandi) — 59,7.

1500 m: 1) Arbeiter (Tartu) — 4,46; 2) Mälk (Pärnu).

800+400+200+200: 1) Viljandi (Rebane, Kaup, Pau, Västriik) — 4,17; 2) Tartu.

Kaugus: 1) Marks (Tartu) — 6,52; 2) Illi (Tartu) — 6,19.

Kõrgus: 1) Marks — 1,80; 2) Illi 1,60.

Teivas: 1) Illi — 2,90; 2) Alba (Tartu) — 2,80.

Kuul (5,44): 1) Illi — 14,48; 2) Kalam (Viljandi) — 12,26.

Ketas (noortele): 1) Illi — 38,12; 2) Kalam — 37,39.

Oda (noortele): 1) Ingermann (Tartu) — 50,63; 2) Annuk (Tartu) — 44,06.

Noortele:

100 m: 1) Riismandel (Tartu) — 12,6; 2) Saarik (Viljandi).

1000 m: 1) Rebane (Viljandi) — 3,07.

4×200: 1) Viljandi (Saarik, Vill, Kõpmann, Koik) — 1,50,3; 2) Tartu.

Kaugus: 1) Riismandel — 5,74; 2) Saarik — 5,58.

Kõrgus: 1) Vill — 1,45; 2) Koik — 1,40.

Kuul: 1) Kõpmann — 9,96; 2) Saarik — 9,52.

Ketas: 1) Kõpmann — 25,79; 2) Vill — 22,47.

Oda: 1) Riismandel — 40,62; 2) Saarik — 33,43.

Võrkpall:

Meestele:

Tartu-Pärnu 2:0 (15:12; 15:5).

Naistele:

Viljandi-Tartu 2:0 (15:12; 15:10).

Punktide järele tulid: 1) Viljandi — 68, 2) Tartu — 55 ja 3) Pärnu — 8 punkti.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti Karskusliit 1906—1931. Koostanud Eduard Kubjas, E. Karskusliidu sekretär. E. Karskusliidu kirjastus Tartus, 1931. 72 lk. Hind 50 snt.

Loodusevaatleja nr. 4 (sept. 1931) populaarloomusteaduslik ajakiri. Vastutav toime-

taja ja väljaandja dr. phil. G. Vilberg.

Noorsotsialistlik käsiraamat organisatsiooni- tööks. Koostand Nigol Andresen. E. Noorsotsialistliku Liidu kirjastus Tallinnas, 1931. 48 lk. Hind 80 snt.

Ilmub neli numbrit aastas.

„Kevadiku“ tellimishind: 1/1 aastas 50 snt., 1/2 aastas 25 sent., üksiknumbri hind 15 snt.

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort. Tegev toimetaja: Friedrich Olup, F. Huik, O. Kangilaski, E. Kubjas, M. Sarv, M. Suits. Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — esmasp. ja neljap. kl. 2—3 Jakobi tän. 8—2. Toimetuse aadress: Tartu, pstk. 86, telefon 404.